

NOTAT

Til: **Forretningsudvalget 9. april 2024**

Opgang C
Afsnit stueetagen

Telefon 38 66 50 00

Direkte

Mail finans.center-for-
oekonomi@regionh.dk

Web www.regionh.dk

Dato: 21. marts 2024

Uddybelse af enkelte ord ifm. regnskab 2023

Center for Økonomi har udarbejdet dette notat, hvori enkelte centrale ord i regnskabet er uddybet. Notatet tager udgangspunkt i henvendelser fra det politiske niveau, hvor nogle konkrete ord ønskes uddybet.

Udgiftsloft

Udgiftsloftet (driftsrammen), betegner det nationale loft som regeringen har lagt over regionens samlede driftsudgifter. Regionen er underlagt lofter på henholdsvis sundhedsområdet og regional udvikling.

Hvad består regionens årsregnskab af?

Årsregnskabet i Region Hovedstaden består bl.a. af en **resultatopgørelse**, en **balance**, tilhørende noter samt en **pengestrømsopgørelse**. Der er krav om, at regnskabet skal aflægges efter **omkostningsbaserede principper**.

Hvad betyder omkostningsbaseret?

Både staten, kommuner og regioner er overgået til at anvende **omkostningsprincipper** ifm. budgetlægning og regnskabsføring.

Til forskel fra det **udgiftsbaserede princip**, hvor der tages udgangspunkt i hvornår en udgift er afholdt, så betyder det **omkostningsbaserede princip**, at alle omkostninger medtages, og derefter fordeles over en periode. Endvidere tillægges følgeomkostninger (som fx andel af apparatur, medarbejdernes pensionsforpligtigelse mm.) også.

Fx vil udgiften til indkøb af en scanner deles over det antal år som scanneren anvendes, og vil efter de omkostningsbaserede principper ikke alene belaste det år, hvor udgiften er afholdt (hvor man har betalt for scanneren). Endvidere vil følgeudgifter som fx apparaturets og bygningernes afskrivninger og medarbejderes pensionsforpligtigelse indgå i beregningerne. Følgeomkostningerne kaldes også omkostningslementer.

Hvad er en resultatopgørelse?

Resultatopgørelsen giver en oversigt over regionens samlede driftsomkostninger samt de samlede drifts- og **finansieringsindtægter** i regnskabsåret.

En resultatopgørelse kan principielt også opstilles for en kortere periode (fx et kvartal eller et halvår), men i Region Hovedstaden udarbejdes resultatopgørelsen kun en gang om året i forbindelse med årsregnskabet. De samlede driftsomkostninger består dels af en række udgifter (løn og øvrig drift mv.) samt nogle omkostningsselementer (afskrivninger, feriepenge mv.).

Resultatopgørelsen består af en venstre (debit) side og en højre (kredit) side. Omkostningerne føres i debetsiden, mens indtægterne føres i kreditsiden.

Forskellen mellem de samlede omkostninger og de samlede indtægter er udtryk for **årets resultat (nettoresultat)**. Hvis de samlede omkostninger er større end de samlede indtægter, er der tale om et (regnskabsmæssigt) **underskud**. Omvendt er der, hvis de samlede indtægter er større end de samlede omkostninger, tale om et (regnskabsmæssigt) **overskud**.

En simpel resultatopgørelse af regnskab 2023 kan have følgende udseende:

Resultatopgørelse for perioden 1. januar – 31. december 2023			
Omkostninger (mio. kr.)		Indtægter (mio. kr.)	
Personaleomkostninger	26.811	Driftsindtægter	3.330
Afskrivninger	1.548	Takstbetalinger	4.711
Øvrige omkostninger	22.907	Finansieringsindtægter	44.052
		Renteindtægter	127
Samlede omkostninger	51.266	Samlede indtægter	52.220
		Årets resultat	+954

Nettoresultatet udviser et overskud på 954 mio. kr.

Hvad betyder mindreforbrug og hvad betyder mindreindtægt?

Ordet mindreforbrug anvendes, hvis de samlede omkostninger har været lavere end forventet i det korrigerede budget. Når der står mindreindtægt hentydes der til, at indtægterne har været lavere end forventet i budgettet.

Når resultatopgørelsen er opstillet, og man således har redegjort for det forløbne års aktiviteter, skal regionens økonomiske situation ved årets slutning opgøres. Det sker ved opstilling af en **balance**.

Hvad er årsregnskabets balance?

Formålet med **balancen** er at vise regionens **aktiver** og **passiver** opgjort **ultimo** regnskabsåret. Balancen viser altid den økonomiske situation **primo** året (dvs. 1. januar) og **ultimo** året (dvs. 31. december). De beløb der står primo år 2, skal svare til de beløb der står ultimo år 1.

Aktiver og passiver skal altid balancere, dvs. summen af aktiverne skal svare til summen af passiverne (inkl. egenkapitalen).

Ligesom resultatopgørelsen består også balancen af en venstre (debet) side og en højre (kredit) side. Debetsiden viser, hvorledes den i regionen bundne **kapital** er anvendt til fx varelagre, bygninger, inventar, teknisk udstyr, likvide beholdninger (som fx indestående i banker) mv. Disse poster udgør regionens aktiver.

Kreditsiden viser, hvorledes den i aktiverne bundne kapital er finansieret, hvilket kan ske ved at man har lånt penge, eller selv har pengene (egenkapitalen). Disse poster kaldes samlet for regionens passiver.

En simpel balance kan have følgende udseende:

Balance pr. 31. december 2023			
Aktiver (mio. kr.)		Passiver (mio. kr.)	
Anlægsaktiver	33.536	Egenkapital	15.139
Debitorer mv.	3.729	Kreditorer (leverandørgæld)	8.299
Varebeholdninger	1.815	Anden gæld, herunder hensatte forpligtelser	17.403
Likvide beholdninger (bank mv.)	1.761		
Aktiver i alt	40.841	Passiver i alt	40.841

} Samlet gæld

Note: Summen af aktiver skal altid være det samme som summen af passiver.

Et **anlægsaktiv** er et aktiv, der er bestemt til vedvarende brug eller eje, og som er anskaffet til brug for produktion af varer og tjenesteydelser, udlejning eller til administrative formål. Dette kan fx være vores hospitalsbygninger og apparatur.

Debitorer er dem som skylder regionen penge (hvilket kan være af kortere eller længere varighed). Omvendt med **kreditorer**. Her er der tale om dem som regionen skylder penge, hvilket tilsvarende kan være kortere eller længerevarende.

Varebeholdninger svarer til den beholdning af varer pr. 31. december som regionen har. Varebeholdningerne vil indgå i det efterfølgende års aktivitet, som led i at producere ydelserne (behandle patienterne mm.). Det vedrører regionslageret, lageret på apoteket og det fra 2020 nye EU-nødlager.

Egenkapitalen skal altid være positiv, før der kan være tale om en sund virksomhed. Ellers har man mere gæld, end man har aktiver.

Hvad betyder det, når anlægsaktiver måles til kostpris?

At måle anlægsaktiver til kostpris betyder, at vores anlægsaktiver opgøres til den værdi som aktivet har, når alle former for omkostninger er indregnet i aktivets værdi, da man producerede aktivet. Dvs. at alle udgifter er indregnet i aktivets værdi på det

tidspunkt, hvor aktivet blev dannet/produceret/købt. Kostprisen vil ikke svare til genanskaffelsesprisen, som er den pris der skal betales, hvis man skal genanskaffe aktivet. Denne pris kan både være lavere og højere end kostprisen.

Hvad sker der når et aktiv op- eller nedskrives?

Hvis et aktiv bliver mere værd skal der ske en opskrivning af aktivets værdi. Hvis en bygning fx bliver 1 mio. kr. mere værd, sker der en opskrivning med 1 mio. kr.

Hvis et aktiv derimod bliver mindre værd, skal aktivet nedskrives.

Op- og nedskrivninger foretages dog i praksis yderst sjældent.

Op- og nedskrivningerne af aktiverne sker altid for at afspejle aktivernes reelle værdi. Der er dog også forskellige principper til at værdiansætte (se bl.a. bemærkning vedr. kostpris). Det er vigtigt, at det tydeligt fremgår, hvis man skifter opgørelsesprincipper, så det er tydeligt for regnskabslæseren (og læsere af andre økonomiske redegørelser), om en ændring af aktivernes værdier skyldes en reel værdiændring, eller alene metoderne man har brugt til at værdiansætte.

Hvad er aktivets afskrivning?

I modsætning til op- og nedskrivninger, afspejler afskrivningen aktivets forbrug. Der kan også være tale om en teknologisk forældelse, der skal indregnes.

Fx vil en bygning, der vurderes at kunne holde (med alm. vedligeholdelse) i 30-50 år, skulle afskrives i samme periode, og dermed påvirke regnskabsresultatet i hvert af de 30-50 år, og ikke i det år, hvor bygningen er købt, hvis regnskabet opgøres efter de omkostningsbaserede principper.

Hvad betyder det, når noget hensættes i balancen?

Når et beløb er hensat i balancen, er der tale om, at der er nogle udgifter (eller indtægter), der indgår i balancen. Hvis der er tale om en udgift der hensættes i balancen, betyder det, at der på opgørelsesdagen foreligger en retlig eller faktisk forpligtelse som vil medføre et økonomisk træk på regionens økonomiske ressourcer i de kommende år. Hensættelserne i regnskab 2023 er øget med 85 mio. kr. til 8.799 mio. kr. Hensættelserne består især af fremtidige udgifter som skal afholdes vedr. tjenestemandspensionsforpligtelsen. Hensættelsen til tjenestemandsforsikringsforpligtelsen er øget med 67 mio. kr. i 2023.

Hvad viser en pengestrømsopgørelse?

Udover resultatopgørelse og balance (samt noter til resultatopgørelse og balance) indeholder årsregnskabet også en **pengestrømsopgørelse**, jfr. kravene fra ministeriet, der er beskrevet i "Budget- og regnskabssystem for regioner".

Formålet med pengestrømsopgørelsen er at vise pengestrømmen fordelt på drifts-, investerings- og finansieringsaktiviteterne. Pengestrømsopgørelsen viser desuden regnskabsårets forskydning i likvider (pengebeholdning) samt likvider ved regnskabsårets begyndelse og slutning.

Hvorfra kommer finansieringsindtægterne?

Finansieringsindtægter består af:

- Bloktilskud fra staten
- Udviklingsbidrag fra kommunerne
- Aktivitetsbestemte tilskud (nærhedsfinansiering) fra staten
- Aktivitetsafhængige bidrag fra kommunerne
- Øvrige finansieringstilskud fra staten
- Objektive finansieringsbidrag (socialområdet og specialundervisning)

Hvad er en bevilling?

Ved en **bevilling** forstås en bemyndigelse fra regionsrådet til at afholde udgifter til et nærmere angivet formål eller oppebære indtægter af en nærmere angivet art inden for de fastsatte økonomiske rammer og i overensstemmelse med de generelle og/eller specielle vilkår, hvorunder bevillingen er givet/meddelt.

Hvem kan give en bevilling (i regionerne)?

Regionsrådet kan give bevillinger, og har ikke mulighed for at delegere bevillingsmyndigheden.

Region Hovedstadens økonomi er inddelt i tre overordnede aktivitetsområder:

- Sundhedsområdet
- Regional udvikling
- Social- og specialundervisningsområdet.

De tre områder finansieres særskilt og skal være i balance hver for sig.

Den omkostningsbaserede regnskabsoversigt i årsregnskabet er opdelt på regionens i alt 21 driftsmæssige bevillingsområder og giver overblik over, om den enkelte bevilling er overholdt.

På sundhedsområdet er der 16 bevillingsområder, svarende til at hvert hospital, Region Hovedstadens Apotek, Region Hovedstadens Akutberedskab, Center for HR og Uddannelse, Center for It og Medicoteknologi, Center for Ejendomme, Sygehusbehandling uden for regionen, Fælles driftsudgifter samt Praksisområdet hver udgør et bevillingsområde. Regional udvikling er opdelt på tre bevillingsområder, administration er et bevillingsområde, og det sociale område er et bevillingsområde.

Driftsbevillinger gives som en ramme til dækning af udgifter, indtægter, omkostningselementer samt statsrefusion. Der afsættes endvidere virksomhedsspecifikke, lokale investeringsrammer.

Det finansielle område er opdelt i fire bevillingsområder. Heraf vedrører to bevillingsområder renter (renteindtægter og renteudgifter), ét vedrører finansiering på sundhedsområdet (kommunalt aktivitetsafhængigt bidrag, statsligt aktivitetsafhængigt bidrag (nærhedsfinansiering) og statsligt bloktilskud til sundhed), og ét vedrører finansiering af regional udvikling (kommunalt udviklingsbidrag og statsligt bloktilskud til regional udvikling).

Øvrige finansielle poster (forskydninger i kassebeholdningen, finansforskydninger, afdrag på lån og lånoptagelse) fremgår af balance og pengestrømsopgørelse.

Bevilling til afdrag på lån og optagne lån opnås ved regionsrådets godkendelse af pengestrømsopgørelsen.

Brutto- og nettobevillinger – Hvornår gives hvad?

Bevillinger kan i henhold til Indenrigsministeriets regler afgives enten som bruttobevillinger eller som nettobevillinger.

En **bruttobevilling** vil sige, at der gives såvel en omkostningsbevilling som en indtægtsbevilling. Opstår der i årets løb mulighed for at opnå indtægter ud over det budgetterede, kan sådanne indtægter ikke uden en tillægsbevilling fra regionsrådet anvendes til forøgelse af omkostningerne.

En **nettobevilling** vil sige, at regionsrådet alene tager bevillingsmæssig stilling til størrelsen af nettoomkostningerne, dvs. omkostninger fratrasket indtægter. Bevillingshaveren vil derfor kunne anvende eventuelle indtægter, der ligger ud over det budgetterede, til en forøgelse af omkostningerne inden for samme bevillingsområde uden på forhånd at skulle indhente en tillægsbevilling fra regionsrådet.

Regionens hospitaler og virksomheder er nettostyrede således, at der styres på en nettoramme. Bevillinger vedrørende de finansielle poster på hovedkonto 5 (renter m.v.) og hovedkonto 6 (beholdningerne) afgives som bruttobevillinger.

Hvem er bevillingshaver?

Regionsrådet giver en bevilling til fx et hospital, som herefter er **bevillingshaveren**. I løbet af budgetåret sker der tilpasninger af bevillinger. Dette sker ift. årets fire økonomirapporter (også benævnt som 1.- 4. ØR). Tilpasninger kaldes også tillægsbevillinger og kan være såvel positive som negative.

En bevilling til fx et hospital gives/meddeles som en samlet **omkostningsbevilling**. Indeholdt i denne bevilling er derfor alle hospitalets udgifter, indtægter og omkostningselementer. Man kan derfor sige, at spørgsmålet om bevillingsoverholdelse alene er et spørgsmål om, hvorvidt ”bundlinjen” er overholdt.

Udgiftselementer	Lønudgifter
	Øvrige driftsudgifter
	= Driftsudgifter i alt
Indtægter	Indtægter
	= Nettodriftsudgifter i alt
Omkostningselementer	Forskydning i hensættelse til tjenestemænd
	Hensættelse til tjenestemandspensioner
	Afskrivninger
	Lagerforskydning
	= Omkostningselementer i alt
Samlet omkostningsbevilling	= Samlet omkostningsbevilling (nettoresultat)

Væsentlige økonomiske forskelle mellem økonomiaftalen og regionens bevillinger.
Når der i regionens økonomiske styring ofte er særligt fokus på nettodriftsudgifterne (de øverste grå felter i ovenstående tabel), skyldes det, at **økonomiaftalen mellem Danske Regioner og regeringen** indgås efter **udgiftsbaserede** principper. Omkostningselementerne indgår således ikke som en del af økonomiaftalen. Som region kan man derfor godt have overholdt økonomiaftalen, samtidig med at man har et regnskabsmæssigt resultat, der udviser et underskud, fordi der er tale om forskellige principper.

Det ændrer imidlertid ikke på, at omkostningselementerne sammen med det udgiftsbaserede regnskab (de grå felter) indgår som en del af spørgsmålet om der er bevillingsoverholdelse (eller bevillingsoverskridelse) i et givent år.

Den samlede omkostningsbevilling er af styringsmæssige hensyn opdelt i en række **budgetposter**. Hospitalerne får således – ud af den samlede omkostningsbevilling – tildelt et budget til løn, et budget til øvrig drift, et budget til indtægter samt et budget til omkostningselementerne. Tilsammen udgør disse budgetposter den samlede (omkostnings)bevilling. Der følges ifm. økonomiopfølgningerne (1. – 4. ØR) op på de enkelte budgetposter.

Hvad er dranst?

Begrebet ”dranst” er et kunstigt skabt begreb bestående af de første to bogstaver fra hvert af ordene **drift**, **anlæg** og **status**.

Dranst 1 = **Drift**

Dranst 2 = Statsrefusion

Dranst 3 = **Anlæg**

Dranst 4 er Renter, Dranst 7 er Finansiering. Aktiver er dranst 8 og Passiver er dranst 9. Aktiver og Passiver udgør **status**, og dermed de sidste to bogstaver i ”dranst”.

Dransten anvendes ifm. konteringen, og er autoriseret, dvs. den kan ikke fraviges, når der konteres.

Hvem sætter kravene til regnskabet?

Der er fra Indenrigsministeriet fastlagt **minimumskrav** til formen, indholdet og begreber der anvendes, ved aflæggelse af årsregnskabet. Der er også mulighed for at medtage yderligere oplysninger i regnskabet. Reglerne findes i ”Budget- og regnskabssystem for regioner”.

Revision af årsregnskabet

Reglerne til **revisionen af regionens årsregnskab** er beskrevet i regionsloven §§ 23, 28 og 29, og uddybet i kapitel 4 i Indenrigsministeriets bekendtgørelse om regionernes budget- og regnskabsvæsen, revision m.v.

Det følger af bestemmelserne, at regionsrådet skal lade sine regnskaber revidere af en statsautoriseret eller registreret revisor. Revisionen skal være sagkyndig og uafhængig,

og vil bl.a. påse, at regionen har efterlevet reglerne til regnskabsførelse og regnskabs-aflæggelse som er fastsat af ministeriet. I Region Hovedstaden har vi altid valgt en statsautoriseret revisor, hvilket har indgået som et af kravene i udbudsmaterialet.